

SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH ASOSIDA BO’LAJAK O’QITUVCHILARNING METODIK TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH.

Andijon davlat pedagogika instituti
Pedagogika va psixologiya kafedrası o`qituvchisi
Yoqubaliyeva Dilafro`z Payzidin qizi
Kimyo yo`nalishi 2-bosqich talabalari
Xoldarova Gulbaxor Xusan qizi
Tursunova Muborak
Raxmatjonova Zarrina Elyorbek qizi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19452783>

Annotatsiya: Ushbu maqolada, Sun’iy intellekt texnologiyasi ta’limda bo’ljak o’qituvchilarga imkoniyatdan samarali foydalanish yo’llarini o’rgatish, innovatsion yondashuvlardan foydalanish va yangi ta’lim texnologiyalarni integratsiya qilishiga samarali yordam beriishi va sifatli ta’lim tajribasini taqdim etishga qaratilishi kerakligi keltirib o’tilgan.

Аннотация: Было отмечено, что технологии искусственного интеллекта в образовании следует использовать для обучения будущих учителей эффективно использованию возможностей, эффективной поддержки применения инновационных подходов и интеграции новых образовательных технологий, а также для обеспечения качественного образовательного процесса.

Abstract: It was noted that artificial intelligence technology in education should be used to train future teachers on how to effectively use the opportunities, effectively support the use of innovative approaches and the integration of new educational technologies, and focus on providing a quality educational experience.

Kalit so`zlar: Sun'iy intellekt, ta'lim, bo'lajak o'qituvchi, innovatsion, o'rgatish, sifatli ta'lim, imkoniyat, tajriba

Ключевые слова: Искусственный интеллект, образование, будущий учитель, инновации, преподавание, качественное образование, возможности, опыт

Keywords: Artificial intelligence, education, future teacher, innovative, teaching, quality education, opportunity, experience

Ta’lim inson hayotini o’zgartiradi va o’zi ham zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi bilan takomillashib boradi. Ilg’or texnologiyalar ta’lim jarayonlariga nafaqat osonroq kirish imkonini beradi, balki ularni ilmiy jihatdan mustahkam va inson markazida bo’lishini ta’minlaydi. Shu kabi innovatsion texnologiyalardan biri-sun’iy intellekt (SI) hisoblanadi[1,3]. Sun’iy intellekt turli vazifalarni bajarishga mo’ljallangan algoritmlar va dasturiy tizimlardan iborat bo’lib, inson ongi amalga oshirishi mumkin bo’lgan bir qancha jarayonlarni ma’lumotlar bazasi va algoritmlar orqali bajaradi. U murakkab tahlillar o’tkazish, katta hajmdagi ma’lumotlar bilan ishlash, mantiqiy izchil mulohaza qilish va o’quv jarayonini yaxshilash uchun tavsiyalar berish qobiliyatiga ega “aqli” texnologiyadir. Mutaxassislar sun’iy intellektga To’rtinchi sanoat inqilobining asosiy texnologiyalaridan biri sifatida qaramoqda.

Sun’iy intellekt ta’lim jarayoniga joriy etilayotgani o’qituvchilarning roli va umumiy ta’lim tajribasiga ta’siri haqida turli munozaralarni keltirib chiqardi. Sun’iy intellekt ta’limni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar taklif etayotgan bo’lsa-da, uning o’qituvchilar o’rnini bosishi mumkinmi yoki yo’qmi, degan savol hamisha dolzarb bo’lib qolmoqda[2]. Sun’iy intellekt o’qituvchining

ayrim kundalik ishlarini avtomatlashtirish orqali unga ijodiy va muhim vazifalarga ko‘proq vaqt ajratish imkonini beradi. O‘quvchilar uchun esa sun‘iy intellekt adaptiv va shaxsiylashtirilgan ta’lim vositasiga aylanib, ularga real vaqtda bilim olish imkonini taqdim etadi. Ta’lim jarayoniga sun‘iy intellektni joriy etish quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

1. SI o‘quvchining bilim darajasi va o‘quv uslubiga qarab o‘quv kontentini moslashtiradi;
2. Dars rejalarini avtomatik tarzda ishlab chiqish;
3. Test va topshiriqlarni avtomatik tekshirish, baholash va natijalarni tahlil qilish;
4. Ota-onalar va o‘qituvchilar uchun tahliliy hisobotlarni tayyorlash;
5. SI orqali interaktiv muloqot orqali o‘quv jarayoni jonlantiriladi.

Masalan, o‘quvchilar sun‘iy intellekt vositalari bilan muloqot qilib, tarixiy shaxslar yoki virtual o‘qituvchilar bilan suhbatlashish imkoniga ega bo‘ladilar.

Har qanday innovatsion texnologiya kabi, sun‘iy intellekt ham bir qator cheklov va kamchiliklarga ega. Uni ta’lim jarayoniga samarali integratsiya qilishda quyidagi muammolarni inobatga olish lozim[1]:

1. Sun‘iy intellekt inson o‘qituvchi kabi empatiya, ijtimoiy aloqa va ijodiy mulohazalarni taqdim eta olmaydi;

2. O‘quvchilar uchun murabbiylik va ruhiy qo‘llab-quvvatlash muhimdir, bu esa sun‘iy intellekt vositalarining to‘liq ta’minlay olmaydigan jihati hisoblanadi;

3. SI foydalanadigan ma’lumotlar bazasida noto‘g‘ri yoki biryozlama yondashuvlar bo‘lishi mumkin, bu esa o‘quv jarayonida tengsizlik va noto‘g‘ri tushunchalarga olib kelishi mumkin;

4. Sun‘iy intellekt yordamida yig‘ilgan shaxsiy ma’lumotlar maxfiyligi va xavfsizligi ta’minlanishi lozim. Sun‘iy intellektni insonning o‘rnini bosuvchi vosita sifatida emas, balki ta’lim jarayonini takomillashtiruvchi yordamchi texnologiya sifatida qabul qilish lozim[4,6].

SI texnologiyalarini qo‘llash orqali ta’lim jarayoni quyidagicha takomillashtirilishi mumkin bo‘ladi:

1. O‘qituvchilarning vazifalarini yengillashtirish va ta’lim jarayonini yanada samarali qilish;

2. O‘quvchilarga shaxsiylashtirilgan ta’lim tajribasini yaratish;

3. Ma’lumotlarga asoslangan qaror qabul qilish jarayonlarini rivojlantirish;

4. Axborotlarni tezkor va aniq tahlil qilish orqali ta’lim sifatini oshirish. Sun‘iy intellekt ta’lim sohasida ulkan imkoniyatlarni taqdim etuvchi innovatsion texnologiya hisoblanadi. U ta’lim jarayonini samarali, shaxsiylashtirilgan va adaptiv qilishga yordam beradi. Biroq, uning to‘liq mustaqil ta’lim texnologiyasi sifatida qo‘llanilishi hali to‘liq rivojlanmagan va inson omilining ahamiyatini kamaytirmaydi[1,7].

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki sun‘iy intellekt texnologiyasi ta’limda bo‘lajak o‘qituvchilarga imkoniyatdan samarali foydalanish yo‘llarini o‘rgatibgina qolmay, innovatsion yondashuvlardan foydalanish va yangi ta’lim texnologiyalarni integratsiya qilishiga samarali yordam beradi. Zamonaviy ta’lim texnologiyasini joriy qilishda sun‘iy intellektning samarali integratsiyasi bo‘lajak o‘qituvchilarning imkoniyatlarini yaxshilashga va sifatli ta’lim tajribasini taqdim etishga qaratilishi kerak. Inson va sun‘iy intellekt uyg‘unligi orqali ta’lim jarayoni rivojlanib, har bir o‘quvchi uchun interaktiv va samarali ta’lim muhiti yaratilishi mumkin bo‘ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. *Sultonova M.* Bo‘lajak o‘qituvchilarda sun‘iy intellekt asosidagi o‘zbek tilini o‘qitish kompetensiyalarini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari. – 2024.

2. *Nasimov R. H, Mo‘minova M. N.* Ta’lim jarayonida sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish usullari va algoritmlari // *Digital Transformation and Artificial Intelligence* – 2024.

3. Sapaeva G. U. Sun’iy intellekt va uning ta’limdagi o‘rni // *Ustozlar uchun ilmiy jurnal* – 2025.
4. Melsova F. M. Ta’lim jarayonida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari // *Ilm-fan xabarnomasi*. – 2024.
5. Mansurov G. G. Adaptiv ta’lim tizimlarida sun’iy intellektdan foydalanish // *Pedagogik tadqiqotlar jurnali*. – 2024.
6. Ikromov X. X. Pedagogika yo‘nalishi talabalarini baholashda sun’iy intellekt foydalanishining tahlili // *Digital Transformation and Artificial Intelligence* – 2024.
7. Yakubaliyeva D. (2023). preparation for the organization of scientific research works in students of pedagogical higher education institutions. *Science and innovation*, 2 (B12), 447- 452.
8. Yoqubaliyeva D. Z. (2024). Bo‘lajak tarbiya fani o‘qituvchilarini kasbiy metodik rivojlantirish orqali fanni o‘qitishga tayyorlash. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 1 (4), 190-192.
9. Yoqubaliyeva D. Z., & Norqobilov, D. (2024). Bo‘lajak tarbiya fani o‘qituvchilarida kreativlik sifatlarini rivojlantirish orqali ularni zamonaviy pedagogik faoliyatga tayyorlash. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 1(4), 63-65.
- 10.